

Nieuwe intelligentietest: WISC-V-NL

Vorig jaar is de nieuwe intelligentietest WISC-V-NL uitgekomen. Selma Ruiter en Francien Geerds beschrijven wat er veranderd is ten opzichte van de vorige versie. Dit artikel is een samenvatting van hun uitgebreidere uitleg, die gepubliceerd wordt in de april-editie van *Beter Begeleiden Digitaal* (www.lbbo.nl).

Tekst: Selma Ruiter en Francien Geerds

Gedragswetenschappers in Nederland hebben eindelijk de beschikking over een nieuwe, moderne versie van de WISC: de WISC-V-NL. De inhoud van de WISC-III-NL (Wechsler, 2002) was overduidelijk verouderd: niet alleen de testitems zelf, maar ook de inhoudelijke structuur past niet bij de moderne kijk op het testen van de intelligentie.

De moderne intelligentietests, waaronder dus de WISC-V, zijn niet meer opgebouwd vanuit een verbaal/performaal IQ-structuur (waarbij onduidelijk is wanneer er sprake is van een verbaal-performaal kloof en wat dit verschil betekent), maar volgens een heel andere structuur, namelijk een wetenschappelijk onderbouwd intelligentiemodel, het zogenoemde CHC-model.

Het CHC-model zorgt ervoor dat de WISC-V-NL niet alleen een indruk geeft van het algemene intelligentieniveau van een kind en de opbouw van het totaal IQ (sterke of zwakke scores op bepaalde vaardigheidsgebieden), we kunnen nu ook meer handelingsgericht adviseren op basis van de resultaten van de WISC-V-NL.

Daarnaast heeft het ertoe geleid dat de inhoud van intelligentietests veranderd is. In de nieuwe intelligentietests ligt de nadruk op de zogenoemde '*fluid intelligence*' (algemene leer- en probleemoplossende vaardigheden), in tegenstelling tot de oude tests die de nadruk legden op '*crystallized intelligence*' (opgedane kennis en taalvaardigheden). Een kind dat goed onderwijs aangeboden krijgt, heeft een voorsprong wanneer een test afgenomen wordt waarbij de nadruk ligt op *crystallized* vaardigheden, zoals in de WISC-III-NL. In dat opzicht geven de moderne intelligentietests een eerlijker beeld van de werkelijke intelligentie van een kind dan de oude tests.

Doel

Met welk doel nemen we een intelligentieonderzoek af, wat levert het op en wat zijn de vervolgstapen bij een bepaalde uitslag? Dit zijn vragen die beantwoord moeten worden voordat een intelligentieonderzoek gestart wordt.

Het belangrijkste doel van een WISC-V-NL is het schatten van het intelligentieniveau van een kind: op welk niveau functioneert het ongeveer op dit moment en zitten er opvallend sterke of zwakke scores in het vaardighedenprofiel waar acties op ondernomen moeten worden?

We hebben tot nu toe altijd gesproken over het meten van het IQ, maar we kunnen hét IQ niet meten. Hét IQ bestaat namelijk niet. Een IQ-onderzoek is ten eerste een momentopname, maar daarbij ook onderhevig aan meetfouten die we niet kunnen controleren en die een deel van de score bepalen.

Tegenwoordig drukken we het IQ niet meer uit in een getal, maar in een IQ-intervalscore. Dat betekent dat het WISC-IQ van een testdeelnemer met bijvoorbeeld negentig procent zekerheid in een bepaalde interval valt, bijvoorbeeld tussen 84 en 91 procent. Deze score kan worden omschreven als laag-gemiddeld tot gemiddeld.

Een belangrijke aanpassing in het classificatieschema ten opzichte van eerder gebruikte schema's, is dat de testresultaten beschreven worden en niet meer de persoon als geheel. Het schema vermijdt termen als 'hoogbegaafd' of 'verstandelijk beperkt', omdat deze termen de gehele persoon karakteriseren. Er is meer informatie nodig dan alleen informatie over het cognitief functioneren.

Hoewel de WISC-V kwantitatieve resultaten (behaalde testcores) oplevert, willen we met nadruk stellen dat de kwalitatieve informatie (observatie van het gedrag van het kind), die verkregen wordt op basis van een testafname met de WISC-V-NL, van grote waarde is.

Inhoud

Zoals gezegd: aan de WISC-V-NL ligt een modern, theoretisch en empirisch sterk onderbouwd intelligentiemodel ten grondslag, het CHC-model (o.a. McGrew, 1997; Resing, 2015). Het CHC-model beschrijft vijf cognitieve constructen waarmee een profiel verkregen wordt: Gc (verworven kennis), Gv (visuele informatieverwerking), Gf (redeneervaardigheden, probleemoplossend vermogen), Gsm (kortetermijngeheugen en werkgeheugen) en Gs (informatieverwerkingssnelheid).

De berekening van het totaal-IQ en de vijf indexscores vormen samen de primaire analyse van de WISC-V. Deze analyse kan licht werpen op de vraag waarom een bepaalde leerachterstand is opgelopen of waarom een kind problemen heeft met bepaalde vakken.

In een secundaire analyse kunnen aanvullende indexscores bepaald worden die nadere informatie geven over bijvoorbeeld het werkgeheugen, maar er kan ook een Niet Verbale Index

(NVI) berekend worden. Deze laat een hoge samenhang zien met de totaal-IQ-score. In de NVI zijn de subtests opgenomen waarin het kind geen taal hoeft te gebruiken bij het uitvoeren van de opdracht. Deze index is dus een goed alternatief voor kinderen die weinig Nederlands onderwijs hebben gevolgd of een spraak-/taalprobleem hebben.

Ten slotte

Wereldwijd is de WISC-V de meest gebruikte IQ-test voor kinderen tussen zes en zestien jaar. De test is valide en betrouwbaar, gebaseerd op een wetenschappelijk onderbouwd intelligentiemodel en levert naast het totale IQ informatie op over het functioneren van onderliggende cognitieve basisprocessen van een persoon. Sommige eigenschappen kunnen ook nadelig zijn voor bepaalde kinderen. De WISC-V-NL houdt bijvoorbeeld rekening met kinderen met communicatieve of motorische problemen. Er wordt minder dan in de WISC-III een beroep gedaan op de fijn-motorische vaardigheden. Voor kinderen met problemen op dit gebied is dat prettig, die worden minder belemmerd door hun motoriek in het laten zien waartoe ze cognitief in staat zijn. Het is echter ook een verarming van de test. Het weinig kunnen observeren van een kind terwijl het met materiaal aan het werk is, biedt minder mogelijkheid voor observatie van belangrijke aspecten in het functioneren van een kind, zoals taakaanpak, doorzettingsvermogen en frustratietolerantie.

Er zijn andere goede intelligentietests beschikbaar in Nederland die ook gebaseerd zijn op het CHC-model, maar eigenschappen hebben die ze meer geschikt maken voor gebruik bij een kind met een bepaalde hulpvraag. Dat is bijvoorbeeld de Rakit-2 (Resing, 2012) en sinds kort hebben we in Nederland ook de beschikking over de IDS-2 (Grob & Hagmann-von Arx, 2018). Dit is een intelligentie- en ontwikkelingsinstrument waarmee bij kinderen en jongeren tussen 5 en 21 jaar zowel een intelligentieonderzoek uitgevoerd kan worden, als onderzoek naar executief functioneren, motoriek, sociaal-emotioneel gedrag en schoolse vaardigheden.

Voor de gebruiker van intelligentietests is het van belang op de hoogte te zijn van de actuele ontwikkelingen, inzichten en mogelijkheden voor een verantwoord intelligentieonderzoek, van de beschikbare instrumenten, de waarde van de resultaten van zo'n onderzoek en de verbinding met schoolse vaardigheden.

Op het moment van schrijven was de WISC-V-NL nog niet COTAN-gecertificeerd (Commissie Testaangelegenheden Nederland). De verwachting is dat de test binnenkort positief beoordeeld wordt.

Literatuur

- Grob, A. & Hagmann-von Arx, P. (2018). *IDS-2. Intelligentie- en ontwikkelingsschalen voor kinderen en jongeren*. Nederlandse bewerking: Selma A.J. Ruiter, Marieke E. Timmerman & Linda Visser. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers B.V.
- McGrew, K.S. (2005). The Cattell, Horn, Carroll theory of cognitive abilities: past, present and future. In D.P. Flanagan, J.L. Genshaft & P.L. Harrison (Eds.), *Contemporary intellectual assessment: Theories, tests, and issues* (pp. 136-182). New York, NY, USA: Guilford Press.
- Resing, W.C.M. (2015). *Psychodiagnostiek. Handboek intelligentietheorie en testgebruik*. Amsterdam: Pearson Assessment and Information B.V.
- Resing W.C.M., Bleichrodt N., Drenth P.J.D. & Zaal J. (2012). *Revisie Amsterdamse Kinder Intelligentie Test-2 (RAKIT-2)*. Afname handleiding. Amsterdam: Pearson.
- Ruiter, S.A.J., Hurks, P.P.M. & Timmerman, M.E. (2017). IQ-score is dringend aan modernisering toe: naar een nieuwe interpretatie en classificatie van de geschatte intelligentie. *Kind en Adolescent Praktijk, vol. 16, 1*, pp. 16-23. DOI: 10.1007/s12454-017-0005-y.
- Wechsler, D. (2017). *WISC-V-NL: Wechsler Intelligence Scale for Children (5th ed.)*. Nederlandse bewerking: Marc P.H. Hendriks & Selma Ruiter, Vlaamse experts: Mark Schittekatte & Annemie Bos. Amsterdam: Pearson Benelux B.V.
- Wechsler, D. (2002). *WISC-III-NL: Wechsler Intelligence Scale for Children (3rd ed.)*. Handleiding en verantwoording: Kort, W., Schittekatte, M., Dekker, P.H., Verhaeghe, P. Compaan, E.L., Bosmans, M. & Vermeir, G. Amsterdam: Pearson Assessment and Information B.V.
- Wechsler, D., Kaplan, E., Fein, D., Kramer, J., Morris, R., Delis, D., & Maelender, A. (2003). *Wechsler Intelligence Scale for Children (4th ed. WISC-IV)*. San Antonio: Pearson.

In de april-editie van Beter Begeleiden Digitaal op www.lbbo.nl gaan de auteurs uitgebreider in op de nieuwe WISC-V-NL.

TIP

Dr. Selma A.J. Ruiter is orthopedagoog en auteur/bewerker van de SON-R 2-8, de WISC-V-NL en de IDS-2-NL. Zij doceert aan verschillende post-masteropleidingen over psychodiagnostiek in het algemeen en ontwikkelings- en intelligentiediagnostiek in het bijzonder.

AUTEUR

Drs. Francien G. Geerds is gedragsdeskundige en gespecialiseerd in diagnostiek en begeleiding van kinderen en jongeren en hun opvoedingsomgeving. Daarnaast houdt zij zich bezig met psychodiagnostische onderzoeken en normeringsonderzoeken en geeft zij les over het gebruik van intelligentietests.

AUTEUR